

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “доктор” по: област на висше образование Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.1. Растениевъдство, научната специалност Зеленчукопроизводство.

Автор на дисертационния труд: Александър Кирилов Траянов, редовен докторант към катедра „Градинарство” при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „Продуктивност и качество на семената от моркови чрез оптимизиране на хранителния режим при семепроизводството им“

Рецензент: проф. д-р Иван Манолов, Аграрен университет, Пловдив, област на висше образование – Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление – 6.1 Растениевъдство, научна специалност – Агрехимия, определен за член на научното жури със заповед № РД-16.-282/15.03.2021 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема

Производството на качествен семенен материал гарантира до голяма степен успеха на отглежданите зеленчукови култури. Морковите са основна кореноплодна култура. Производството на качествени семена от моркови за посев в България е занемарено през последните години. Поради това изследванията свързани с производството на посевен материал с добро качество са от голямо значение за успешното отглеждане на тази култура. Важен елемент от технологията на семепроизводството е оптимизирането на хранителния режим на растенията отглеждани за семе, елемент който е поставен в основата на това проучване.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Основната цел, която е поставена в дисертацията е свързана с увеличаването на добива и повишаване на качеството на семената от моркови. За да се постигне целта, авторът решава три задачи: изпитване на различни нива на торене при еднократно и двукратно внасяне на торовете; проучване на влиянието на торенето върху вегетативното и генеративно развитие на семенните растения и неговото влияние върху добива и качеството на семената.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертационният труд е написан на 218 страници и съдържа 60 таблици и 21 фигури. Включването на повече фигури улеснява възприемането на очертаващите се тенденции в резултат на прилаганото торене. Таблиците и фигурите са много добре оформени, а обсъждането на резултатите е направено на ясен и точен научен език.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература

В списъка с цитирана литература са включени 158 заглавия, от които 37 на кирилица и 121 на латиница. Описанието на литературните източници е направено много добре, като е спазван единен библиографски стандарт. В раздела „Резултати и обсъждане“ е направена много добра дискусия на получените от автора резултати с публикуваните сходни данни от различни автори.

В проведенният три годишен полски торов опит е изследвано влиянието на торенето с азот, фосфор и калий, като торовете са внасяни по два начина, целите торови норми са внасяни преди разсаждането на щеклингите, единият начин, а при вторият торовите норми са разделяни на две и са внасяни една втора от фосфорната и калиева норма с основната обработка на почвата, а втората половина преди засаждането на културата. Половината от азотната норма е внасяна преди разсаждането, а другата половина в началото на цъфтеж на морковите. В експеримента са включени и изследвани общо 18 варианта, което от една страна изисква полагането на огромен труд от докторанта, но от друга позволява да се открие ефекта от използваните торови норми и техните комбинации върху растежа и плододаването на изследваната култура.

Резултатите показват, че двукратното внасяне на торовете имат предимство пред внасянето на цялата торова норма еднократно, а повишените норми на торовете ускоряват генеративното развитие на растенията. Почти всички изследвани показатели показват по-добри стойности след разделно внасяне на торовете.

Изводите в края на дисертацията напълно отразяват получените резултати, като те са написани много стегнато и разбираемо.

5. Приноси на дисертационния труд

Научни приноси

От научните приноси мога да отбележа че е установено, че семена с по-добри посевни качества се образуват от семената заложи в сенниците от първи и втори разред. Между вегетативните и генеративни прояви на морковите и добива на семена са установени силни положителни корелации.

Научно-приложни приноси

От посочените от автора научно-приложни приноси може да се отбележи препоръката за практиката, че най-добра продуктивност от семена на моркови може да се получи при двукратно прилагане на торови норми от $N_9P_9K_{10}$ и еднократно внасяне на $N_9P_9K_{20}$, а съхраняемостта на семената от моркови се подобрява най-силно в резултат от еднократно внасяне на $N_5P_{19}K_{20}$, както и при двукратно торене с $N_9P_9K_{20}$ и $N_9P_{19}K_{20}$.

6. Критични бележки и въпроси

Имам само една дребна техническа бележка: когато се цитира литературен източник в текста на дисертацията се посочва само фамилията на първия автор и годината на публикуване, а не и малкото име на автора.

7. Публикувани статии и цитирания

Във връзка с дисертацията докторант Траянов е представил 4 публикации, в една от които той е съавтор с още двама преподаватели от АУ, а останалите три са самостоятелни. Общият брой точки, които събира докторантът от публикациите е 53,33, което е напълно достатъчно да покрие изискванията за тази научна степен.

Представеният автореферат в обем от 40 страници, отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд. Резултатите от изследванията в автореферата са обобщени в 22 таблици и 16 фигури.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Докторант Александър Кирилов Траянов е положил огромен труд за да извърши експериментите, проследи, отчете и обобщи информацията от многобройните показатели включени в изследването свързани с поникването, растежа, плододаването и качеството на получените семена. В процеса на работа по дисертацията той е усвоил методиките за планиране и залагане на полски торови опити. Научил е и е приложил различни методи на изследване на растенията, правилно е извел експериментите, направил е обосновани обобщения и изводи, поради което считам, че представеният дисертационен труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на докторант Александър Кирилов Траянов образователната и научна степен "**доктор**" по научната специалност „Зеленчукопроизводство“.

Дата: 5.04.2021 г
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО: .....
(проф. Иван Манолов)